

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка
Відокремлений структурний підрозділ
«Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

Циклова комісія гуманітарно-соціальних освітніх компонентів

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
РИТОРИКА

Шифр дисципліни за ОПП	ВК
Освітній рівень	фахова передвища освіта
Статус дисципліни	вибіркові компоненти ОПП (за вибором здобувача фахової передвищої освіти)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	015 Професійна освіта
Спеціалізація	015.37 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка с/г продукції та харчові технології) 015.38 Професійна освіта (Транспорт)
Освітньо-професійна програма	Професійна освіта (Транспорт) Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка с/г продукції та харчові технології)
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин)
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття
Форма підсумкового контролю	залік

Інформація про викладача

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)	Сорока Оксана Леонідівна , спеціаліст вищої категорії, старший викладач
Контактний телефон	+380663055185
E-mail:	sorokaok2009@ukr.net oksanasoroka@ppfkgnpu.ukr.education
Консультації	четвер з 16.00 до 17.00; платформа Google Meet / Zoom

1. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Риторика – складник циклу лінгвістичних дисциплін, що відіграє значущу роль у професійній підготовці майбутніх фахівців соціономічної галузі, оскільки є основою формування професійно-комунікативних умінь майстрів виробничого навчання, учителів, вихователів, практичних психологів, соціальних працівників, для яких навички володіння словом є дієвим засобом суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Як інтегральна лінгвокультурологічна наука та навчальна дисципліна про теорію й практику красномовства риторика, акумулюючи відомості з лінгвістики, психології, педагогіки, історії, філософії, соціології, етики, естетики, є засобом розвитку свідомої творчої українськомовної особистості, здатної не лише сприймати й породжувати різнорівневі тексти, а й моделювати вербальну взаємодію, відстоювати власну позицію в соціальних і професійних ситуаціях спілкування відповідно до культурних норм суспільного життя. Усе це забезпечує здійснення результативної комунікативної взаємодії загалом, і під час майбутньої професійної діяльності передусім, формує індивідуальний стиль спілкування, є виразником загальноомовленнєвої національної культури.

Мета курсу – формувати риторичну компетентність майбутніх фахівців як інтегральну якість, що виражається через здатність особистості унормовано, усвідомлено, риторично правильно послуговуватися мовними ресурсами для продукування авторсько-адресного тексту з огляду на мету комунікування.

Завдання курсу:

- поглиблювати теоретичні знання про мову, мовлення, комунікацію;
- сприяти засвоєнню знань про риторичну, її понять, категорій, законів, структури, історії становлення;
- формувати вміння конструювати усне, нормативне, логічне, переконливе, точне, доцільне, доступне, різноманітне, виразне висловлювання;
- розвивати навички володіння мовно-мовленнєвим етикетом, етикетною кінесикою, проксемікою, атрибутикою для створення психологічного комфорту спілкування.

Попередні навчальні компетентності, необхідні для успішного засвоєння студентами навчального змісту риторики: знання шкільного курсу української мови (розділ «Риторика»), засвоєння змісту дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Узагальнені набуті компетентності

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК4 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК5 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності (СК)

СК1 Здатність застосовувати освітні теорії та методології в педагогічній діяльності.

СК2 Здатність планувати й організовувати освітній процес у демократичному стилі; готовність педагогічно, психологічно й методично грамотно організовувати свою професійну діяльність.

СК6 Здатність здійснювати ділові комунікації в професійній сфері.

СК13 Здатність організовувати освітній процес для осіб з особливими освітніми потребами.

Очікувані результати навчання

РН3 Вільно спілкуватися державною мовою, як усно, так і письмово, володіти культурою мовлення, логічно викладати думки фаховою державною та іноземною мовами.

РН5 Використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології, для пошуку обробки та аналізу інформації.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ, ВИКЛАДАННЯ, КОНТРОЛЮ

Надається перевага інноваційним формам занять та методам викладання, оцінювання.

Лекції передбачають безпосередній контакт викладача з аудиторією. З метою активізації пізнавальної діяльності здобувачі освіти відповідають на запитання за темою заняття, беруть участь у вирішенні проблемних ситуацій, в обговоренні дискусійних питань, що не лише сприяє осмисленню та усвідомленню теоретичного матеріалу тематичної лекції, а й розвиває мисленнєво-мовленнєву діяльність майбутніх фахівців.

Практичні заняття містять кілька складників (причому перші два є структурно виокремленими, а третій – наскрізним): 1) когнітивний (теоретичний блок як логічно структурований перелік ключових питань та понять, зміст яких здобувачі освіти мають опанувати), спрямований на ґрунтовне оволодіння системою риторичних знань; 2) операційно-технологічний (практичний блок) як логічно впорядкована й професійно спрямована система рубрик-вправ («Синтез думок», «Риторична полеміка», «Я вправний оратор», «Орфоепічний тренажер», «Поміркуймо!», «Риторичний конструктор», «Риторичне дослідження» тощо)), метою якого є формування практичних умінь і навичок – основи риторичної вправності – шляхом проєкції на майбутню професійну діяльність здобувачів освіти; 3) етичний, що ґрунтується на засадах професійно-педагогічної етики.

Самостійна робота студента (CPC) – це самостійна діяльність-учіння здобувача освіти, яку викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача. Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни та містить завдання різного типу: від реферування першоджерел, підготовки повідомлень і виконання вправ на вдосконалення риторичної вправності до творчих завдань – моделювання аудіовізуальних матеріалів, підготовка виступу-презентації, захист мініпроєкту тощо.

Методи навчання: словесні (лекція, бесіда, диспут), наочні (демонстрування, ілюстрування), практичні (виконання вправ, завдань).

Організаційні та навчальні обов'язки здобувачів освіти

- відвідувати лекції (очно / дистанційно (з використанням синхронних технологій дистанційного навчання)), опрацьовувати матеріали з використанням асинхронних дистанційних технологій навчання (CoogLe Class);
- брати участь у практичних заняттях (очно, дистанційно (з використанням синхронних технологій дистанційного навчання)) в обговоренні теоретичних питань, виконанні колективних та індивідуальних завдань, тестуваннях тощо; виконувати завдання за планами практичних занять, опрацьовувати матеріали з використанням асинхронних дистанційних технологій навчання (CoogLe Class);
- самостійно оволодівати теоретичним матеріалом окремих тем або питань за рекомендованою літературою, складати конспекти, таблиці, схеми, виконувати завдання самостійної роботи різного рівня;
- вчасно виконувати завдання поточного, модульного контролю;
- у разі потреби звертатися за додатковою консультацією до викладача за змістом навчальної дисципліни;

- у випадку незгоди з отриманою оцінкою мати право на перезарахування тем;
- дотримуватися вимог та принципів академічної доброчесності;
- дотримуватися правил техніки безпеки й охорони праці.

**Орієнтовна структура залікових кредитів
(денна / заочна форми навчання)**

№ з/п	Тема	Орієнтовна кількість годин, відведених на:		
		аудиторні заняття		самостійну роботу (СР)
		лекції	практичні	
Модуль 1. Мова, мовлення, комунікація в системі риторики				
1	Загальне поняття про мову, мовлення, спілкування, комунікацію, риторичку	2	0	2
2	Мовно-мовленнєва культура як основа риторичної компетентності майбутнього фахівця освітньої галузі	0	0	4
3	Фонетичні (орфоепічні та акцентуаційні) норми сучасної української літературної мови в системі формування риторичної компетентності майбутніх фахівців освітньої галузі	2	2	2
4	Лексико-фразеологічні норми сучасної української літературної мови в системі формування риторичної компетентності майбутніх фахівців освітньої галузі	0	2	4
5	Граматичні норми сучасної української літературної мови в системі формування риторичної компетентності майбутніх фахівців освітньої галузі	2	2	1
6	Стилістичні норми як наскрізний складник мовно-мовленнєвої правильності в системі формування риторичної компетентності майбутніх фахівців освітньої галузі	2	2	1
Модуль 2. Риторика як комунікація, мистецтво, наука та навчальна дисципліна в системі формування риторичної компетентності майбутнього фахівця освітньої галузі				
7	Загальне поняття про класичну риторичку	2	0	4
8	Антична риторика	0	2	4
9	Риторика в епоху Середньовіччя та Відродження	0	0	4
10	Історія вітчизняної риторики	2	2	1
11	Неориторика (риторичне слово в к. XX – на поч. XXI ст.)	0	2	4
12	Основні види красномовства	2	2	1
13	Промова як основний жанр риторичної дії фахівця освітньої галузі	2	2	1
Модуль 3. Практичні аспекти класичної риторики в освітній сфері				
14	Сутність та проблеми міжособистісної комунікації в освітній сфері	2	0	2
15	Комунікативні девіації	0	0	4
16	Етика риторичної дії педагога	0	2	4

17	Основи еристики	0	0	4
18	Риторичне слово в професійній сфері (риторичний практикум)	2	2	1
Усього		20	22	48

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Навчальні досягнення студентів оцінюються системою поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться на практичних заняттях і має на меті перевірити рівень засвоєння студентами науково-теоретичної інформації та виконання практичних завдань.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчальних досягнень студентів на його завершальних етапах. Підсумковий контроль в межах дисципліни здійснюється як семестрове оцінювання та виставлення заліку.

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінювання передбачає врахування повноти й правильності відповіді на поставлені питання тесту та виконання завдань, вміння студента використовувати теоретичні знання на практиці.

Регламент оцінювання результатів навчання студентів

Вид навчальної діяльності	Опрацювання матеріалів лекцій	Виконання завдань практичних робіт	Виконання завдань модульного контролю	СРС	Підсумковий контроль (залік)
Ваговий коефіцієнт	0,1	0,3	0,3	0,2	0,1

ВК (ваговий коефіцієнт) – числовий коефіцієнт (параметр), що відображає рівень значимості виду діяльності здобувача освіти, порівняно з іншими факторами, який впливає на загальну кількість балів і розподіляється окремо за кожний вид роботи (сума всіх вагових коефіцієнтів дорівнює 1).

Усі види навчальної діяльності оцінюються за чотирибальною національною шкалою та переводяться у бали та оцінку ECTS за наведеною шкалою з урахуванням вагових коефіцієнтів

Відповідність шкал оцінювання (національної та європейської (ECTS))

Оцінка ECTS	Середньо-зважений бал, що формує інтервальну шкалу	Сума балів за 100 бальною шкалою	Національна оцінка		
A	4,51-5,00	90-100	5	зараховано	<i>Відмінно</i> - студент демонструє високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями (дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90%
	5,00	100			
	4.95	99			
	4,90	98			
	4,85	97			

	4,80	96		запитань, виконання практичних завдань та вправи є правильними, демонструє знання підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформляє завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу). Студент своєчасно та у повному обсязі виконав навчальне навантаження.
	4,75	95		
	4,70	94		
	4,65	93		
	4,60	92		
	4,55	91		
	4,51	90		
B	4,01- 4,50	82-89	4	<i>Добре</i> – студент демонструє достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями та навичками (володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів і категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу), виконав всі практичні завдання з незначними недоліками. Студент своєчасно та у повному обсязі виконав навчальне навантаження.
	4,50	89		
	4,43	88		
	4,36	87		
	4,29	86		
	4,22	85		
	4,15	84		
	4,08	83		
	4,01	82		
C	3,50-4,00	74-81	4	<i>Добре</i> – студент демонструє середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками (володіє знаннями матеріалу, але допускає помилки у формуванні термінів і категорій, проте за допомогою викладача орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу), виконав практичні завдання з недоліками. Студент своєчасно та у повному обсязі виконав навчальне навантаження.
	4,00	81		
	3,92	80		
	3,85	79		
	3,78	78		
	3,71	77		
	3,64	76		
	3,57	75		
	3,50	74		
D	2,86-3,49	64-73	3	<i>Задовільно</i> – студент демонструє середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками (дає правильну відповідь не менше ніж на 64% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність. Студент своєчасно виконав практичні та контрольні
	3,49	73		
	3,42	72		
	3,35	71		
	3,28	70		
	3,21	69		
	3,14	68		
	3,07	67		
	3,00	66		
	2,93	65		
	2,86	64		

					тестові завдання по всім змістовним модулям на оцінку не менше ніж «задовільно».
E	2,51-2,85	60-63	3		<i>Задовільно</i> – рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього (дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на більшість запитань дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність. Студент своєчасно виконав практичні та контрольні тестові завдання по всім змістовним модулям на оцінку не менше ніж «задовільно».
	2,85	63			
	2,73	62			
	2,62	61			
	2,51	60			
FX	2,00-2,50	35-59	2	не зараховано	<i>Незадовільно</i> – низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни (дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки. Має неповний конспект лекцій, не виконав практичні завдання. Студент не виконав навчальне навантаження.
F	0,00-1,99	1-34	2		<i>Незадовільно</i> – низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок (дає правильні відповідь менше ніж на 35% питань, або на більшу кількість запитань дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки. Має неповний конспект лекцій, не виконав практичні завдання. Студент не виконав навчальне навантаження.

4. ПОЛІТИКА КУРСУ

Базується на тому, що усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватись вимог чинного законодавства України, Статуту Глухівського НПУ ім. О. Довженка, Положення про Відокремлений структурний підрозділ «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка» та Правил внутрішнього розпорядку Коледжу, загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності.

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності відповідно до «Положення про забезпечення академічної доброчесності у Відокремленому структурному підрозділі «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка»».

Здобувачі фахової передвищої освіти, які одержали незадовільну оцінку (FX) за шкалою ECTS, мають змогу ліквідувати академічну заборгованість до початку наступного семестру. Повторне складання заліку з навчального курсу допускається не більше двох разів: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється наказом директора. Студенти, які отримали незадовільну оцінку (F) за шкалою ECTS, проходять обов'язкове повторне вивчення дисципліни відповідно до чинних нормативних положень Міністерства освіти і науки України та закладу фахової передвищої освіти.

5. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Основна література

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Риторика: навч. посіб. Львів: Світ, 2001. 240 с.
2. Вандишев В. М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: навч. посіб. Київ: Кондор, 2006. 264 с.
3. Колотілова Н. А. Риторика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
4. Корчова О. М. Риторична компетентність майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів (діагностичний аспект): навч.-метод. посіб. Суми: ПКП «Еллада S», 2015. 156 с.
5. Корчова О. М. Практична риторика: програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти за соціономічними спеціальностями. Суми: Фабрика друку, 2016. 224 с.
6. Кузнецова Г. П., Корчова О. М., Кухарчук І. О., Холявко І. В. Культура мовлення та риторика: навч. посіб. Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2020. 324 с.
7. Куньч З. Українська риторична термінологія: історія і сучасність: монографія. Львів: Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2006. 216 с.
8. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика: навч. посіб. друге вид., стер. Київ: Вища осв., 2006. 311 с.
9. Олійник О. Б. Риторика: навч. посіб. Київ: Кондор, 2009. 170 с.
10. Онуфрієнко Г. С. Риторика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
11. Cameron D. Working with Spoken Discourse. London: SAGE Publications Ltd., 2001. 216 p.
12. DeVito J. A. Human Communication: The Basic Course. 9th ed. Boston : Allyn & Bacon, 2002. 320 p.
13. Duck S., McMahan D.T. Communication in Everyday Life. Thousand Oaks : SAGE Publications Inc., 2010. 480 p.
14. Kellett P. M. Conflict Dialogue: Working With Layers of Meaning for Productive Relationships. Thousand Oaks : SAGE Publications Inc., 2007. 304 p.
15. Myers S. A., Anderson C. M. The Fundamentals of Small Group Communication. Thousand Oaks : SAGE Publications Inc., 2008. 304 p.
16. Rancer A. S., Avtgis T. A. Argumentative and Aggressive Communication: Theory, Research, and Application. Thousand Oaks : SAGE Publications Inc., 2006. 336 p.

Електронні ресурси

1. Лінгвістичний портал з української мови. URL: <http://www.mova.info>
2. Мова – ДНК нації. URL: <https://ukr-mova.in.ua>
3. Портал української мови та культури URL: <https://slovnyk.ua/>
4. Сайт Українського мовно-інформаційного фонду НАН України. URL: <http://www.ulif.org.ua>